

Muutokset I-kirjan sukutauluihin

Ari Kankkunen, Varkaus

Pitkä matka on kuljettu niin suvun juurien kuin suvun leviämisenkin selvittelytyössä. Kun mennään kirkonkirjojen taakse, niin asiakirjojen tulkitseminen vaatii erityisosaamista. Tätä erityisosaamista saimme edesmenneeltä **Raimo Viikiltä** sekä **Erkki J. Hämäläiseltä**. Heidän tutkimusmenetelmänsä poikkesivat eri syistä hiukan toisistaan, varsinkin henki- ja maakirjojen kohdalla. Tämän vuoksi syntyi eriäviä tutkimustuloksia. **Ari Kolehmais**en tuloksena vanhimmat polvet löysivät oikeat paikkansa.

Ari Kolehmais

olla niinkin päin, että Nyyssösiä on mennyt Säeminkiin Joroisten Savuniemeltä, sillä mm. Olavinlinnan rakennustyömaa imi työväkeä näiltäkin seuduilta.

Seuraavassa luettelossa tarkastellaan I kirjassa olevia vanhimpien polvien tauluja ja niihin tulleita muutoksia. Vertaa tarkastelua myös seuraavalla aukeamalla olevaan ”Uudet sukutaulut vanhimmista polvista” -taulukkoon. Tauluisissa mainittujen henkilöiden lapsissa on tapahtunut myös muutoksia, mutta en rupea niitä tässä erittelemään. Muutokset selviävät uusista sukutauluista.

Sukukirja I, puutteistaan huolimatta, on edelleen tärkeä väline sukupolvien juontoja seurattaessa.

Sukukirja I:n vanhimpien polvien taulujen tarkastelua

- TAULU 1** Kantaisä **Olli Nyyssönen** pysyy yhä sukumme kantaisänä (tässä kirjassa taulussa 1).
- TAULU 2** Heikki (Ollinpoika) Nyyssönen. Tämä Heikki ei ollut Nyyssösiä ollenkaan, vaan naapureita ja lähisukulaisia Kallisia. Varmaan yhtiömiehiäkin. Todennäköinen sukulaisuus tulee Ari Kolehmais

TAULU 3 Paavo Heikinpoika Nyyssönen oli myös Kallisia.

TAULU 4 **Lauri Paavonpoika Nyyssönen** on omalla paikallaan kaikkien sukuhaarojen yhteisenä kantaisänä (tässä kirjassa taulussa 4).

TAULU 5 Edellä mainitulla Lauri Paavonpoika Nyyssösellä on poika **Lauri Laurinpoika Nyyssönen**, joka on Suonenjoen Hulkkolan sukuhaaran kantaisä ja saattoi muuttaa nuorimman poikansa, Antin kanssa Ähtäriin. Taulun 5 **Lauri Laurinpoika Nyyssönen** (* ~1600) on hänen poikansa (tässä kirjassa taulussa 257).

TAULU 6 **Pekka Laurinpoika Nyyssönen** on edellä mainitun Lauri Laurinpoika Nyyssösen poika (tässä kirjassa taulussa 258).

TAULU 7 Lapsista **Lauri Laurinpoika Nyyssösen** (* 1682) ukki on edellä mainittu Pekka Laurinpoika Nyyssönen. Muut henkilöt on poistettu.

TAULU 8 Edellä mainittu **Lauri Laurinpoika Nyyssönen** (tässä kirjassa taulussa 260).

Uudet sukutaulut vanhimmista polvista

TAULU 1	<p>I Olli Nyysönen * noin 1470 Talollinen</p> <p><u>Lapset:</u> Lauri Nyysönen * noin 1495 → <i>tauluun 2</i></p>
TAULU 2 <i>taulusta 1</i>	<p>II Lauri Nyysönen * noin 1495 Talollinen, Juvan Vesikansan neljännes, Savuniemi. Isäntä vuoteen 1559 asti.</p> <p><u>Lapset:</u> Paavo Nyysönen * noin 1515 → <i>tauluun 3</i></p>
TAULU 3 <i>taulusta 2</i>	<p>III Paavo Nyysönen * noin 1515 Juva, Joroinen, Savuniemi † noin 1540 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollisen poika.</p> <p><u>Lapset:</u> Lauri Nyysönen * noin 1540 → <i>tauluun 4</i> Juva, Joroinen, Savuniemi</p>
TAULU 4 <i>taulusta 3</i>	<p>IV Lauri Nyysönen * noin 1540 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen. Savuniemen isäntä vuosina 1567–1590.</p> <p><u>Lapset:</u> Paavo Nyysönen * noin 1562 → <i>tauluun 5</i> Heikki Nyysönen * noin 1566 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen. Myöhemmän Savuniemi nro 5 Tornion isäntä. Hänen vävykseen tuli Lauri Torniainen. Antti Nyysönen * noin 1568 → <i>tauluun 255</i> Lauri Nyysönen * noin 1570 → <i>tauluun 256</i> Pekka Nyysönen * noin 1573 → <i>tauluun 1471</i></p>
TAULU 5 <i>taulusta 4</i>	<p>V Paavo Nyysönen * noin 1562 Talollinen, Juva, Joroinen, Savuniemi.</p> <p><u>Lapset:</u> Lauri Nyysönen * noin 1584 → <i>tauluun 6</i> Pekka Nyysönen * noin 1586 → <i>tauluun 12</i> VIRTASALMEN SUKUHAARAN KANTAISÄ Paavo Nyysönen * noin 1600 → <i>tauluun 254</i> Matti Nyysönen * noin 1605 Juva, Joroinen, Savuniemi Nihdiksi vuonna 1627. Sipi Nyysönen * noin 1608 Juva, Joroinen, Savuniemi Nihdiksi vuonna 1633.</p>
TAULU 6 <i>taulusta 5</i>	<p>VI Lauri Nyysönen * noin 1584 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen. Myöhemmän Savuniemi nro 6, Leppämäen isäntä.</p> <p><u>Lapset:</u> Heikki Nyysönen * noin 1610 Juva, Joroinen, Savuniemi Nihdiksi vuonna 1637. Pekka Nyysönen * noin 1628 Juva, Joroinen, Savuniemi Paavo Nyysönen * noin 1630 Juva, Joroinen, Savuniemi</p>
TAULU 12 <i>taulusta 5</i>	<p>VI Pekka Nyysönen * noin 1586 Juva, Joroinen, Savuniemi</p> <p><u>Lapset:</u> Paavo Nyysönen * noin 1607 → <i>tauluun 13</i></p>

TAULU 13 <i>taulusta 12</i>	<p>VII Paavo Nyysönen * noin 1607 Pieksämäki, Tikkanmäki Talollinen, nihti.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Paavo Nyysönen * noin 1628 Pieksämäki, Tikkanmäki Talollinen.</p> <p>Pekka Nyysönen * noin 1630 Pieksämäki, Tikkanmäki</p>
TAULU 254 <i>taulusta 5</i>	<p>VI Paavo Nyysönen s. noin 1600 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen. Myöhemmän Savuniemi nro 7, Vihavalan isäntä.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Matti Nyysönen * noin 1625 Juva, Joroinen, Savuniemi Nihdiksi vuonna 1644.</p> <p>Paavo Nyysönen * noin 1630 Juva, Joroinen, Savuniemi</p>
TAULU 255 <i>taulusta 4</i>	<p>V Antti Nyysönen * noin 1568 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen, Savuniemi.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Lauri Nyysönen * noin 1595 Juva, Joroinen, Savuniemi</p>
TAULU 256 <i>taulusta 4</i>	<p>V Lauri Nyysönen * noin 1570 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen. Isäntä aluksi Savuniemellä ja myöhemmin Hulkkolassa. Saattoi muuttaa nuorimman poikansa (Antti) kanssa Ähtäriin. SUONENJOEN HULKKOLAN KANTAISÄ</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Juho Nyysönen * noin 1593 Juva, Joroinen, Savuniemi Itsellinen (loinen), Hiettaisten kymmenys.</p> <p>Lauri Nyysönen * 1601 → <i>tauluun 257</i></p> <p>Antti Nyysönen * 1607 Juva, Joroinen, Savuniemi Muutti Ähtäriin.</p>
TAULU 257 <i>taulusta 256</i>	<p>VI Lauri Nyysönen * 1601 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen, Pieksämäki, Hulkkola.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Pekka Nyysönen * noin 1619 Pieksämäki, Hulkkola Talollinen.</p> <p>Antti Nyysönen * noin 1622 Pieksämäki, Hulkkola</p> <p>Juho Nyysönen * noin 1625 Pieksämäki, Hulkkola</p> <p>Esko Nyysönen * noin 1630 Pieksämäki, Hulkkola</p> <p>Lauri Nyysönen * noin 1635 Pieksämäki, Hulkkola</p>
TAULU 1471 <i>taulusta 4</i>	<p>V Pekka Nyysönen * noin 1573 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Pekka Nyysönen * noin 1595 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen, Hiettaisten kymmenys.</p> <p>Juho Nyysönen * noin 1600 → <i>tauluun 1472</i></p>
TAULU 1472 <i>taulusta 1471</i>	<p>VI Juho Nyysönen * noin 1600 Juva, Joroinen, Savuniemi Talollinen, Utriala.</p> <p><u>Lapset:</u></p> <p>Pekka Nyysönen * noin 1626 Pieksämäki, Hietainen</p> <p>Rusi Nyysönen * noin 1630 Pieksämäki, Hietainen</p> <p>Heikki Nyysönen * noin 1633 Pieksämäki, Hietainen</p> <p>Olli Nyysönen * noin 1638 Pieksämäki, Hietainen</p>

Nyyssösten varhaisvaiheita 1500–1600-luvuilla

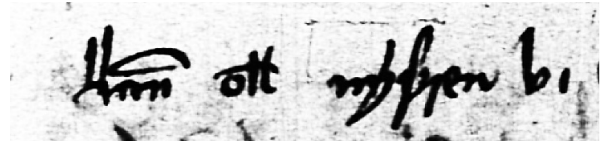
Ari Kotehmainen, Mikkeli

Varhaiset vaiheet Savuniemellä

Vuoden 1541 maakirjassa Juvan Joroisten Vesi-kansan neljänneksen neljännessä kymmenkunnassa Savuniemen **Lauri Ollinpoika Nyyssöllä** (taulu 2) on yksi jousi. Veroluetteloissa (maakirjat, kirkollisten verojen luettelot ja päivätyöluettelot) Lauri Ollinpoika Nyyssösen isännuus jatkuu vuoteen 1559 asti. Vuoden 1550 papinveroluettelossa esiintyy Nyyssösen nimellä 3 miestä: Lauri, Paavo ja Heikki. Laurille ja Paavolle on merkitty 1 jousi ja Heikille kaksi.

Jokaista vuotta vertailemalla päästään kuitenkin tulokseen että kirjuri on erheellisesti käyttänyt Paavosta ja Heikistä Nyyssösen nimeä: he ovat Kallisia. Samaan aikaan ei luettelossa ole Kallisia kun heidät Nyyssösinä mainitaan. Tuossa vaiheessa Nyyssöset ja Kalliset eivät maakirjojen mukaan vielä muodosta yhteistä arviokuntaa, mutta sukulaisuus avioliittojen kautta lie nee todennäköinen. On mahdollista, että molemmilla Kallisilla on vaimona Nyyssösen tytär, tai mahdollisesti he ovat Nyyssösiä äitinsä puolelta.

Lauri Nyyssönen puuttuu mm. vuoden 1556 papinveroluettelosta. Tällöin Heikki ja Paavo Kalliselle (Tikkalanmäeltä) on merkitty 3 jouta. Yksi näistä on mahdollisesti juuri Lauri Ollinpoika Nyyssönen (s. n. 1495). Yhtiökumppanuuden muodostaminen Kallisten kanssa oli erittäin loogista ottaen huomioon sen, että Lauri Nyyssösen talosta puuttui miestyövoimaa. Pojanpoika **Lauri Paavonpoika Nyyssönen** (s. n. 1540, taulu 4) oli vasta varttumassa miehenikänsä ja Lauri Ollinpoika oli jo n. 60-vuotias. Pidän siis todennäköisempänä, että Lauri Paavonpoika oli Lauri Ollinpojan pojanpoika kuin veljenpoika. Hänen etunimensä Lauri viittaa siihen, että esikoispoika sai usein isoisänsä nimen. Ja kun asuttiin isän suvun tilalla, esikoispojalle annettu nimi oli tällöin yleensä isänisän nimi. Kun vävy tuli taloon, esikoispojalle annettiin monesti äidinisän nimi, koska tila oli vaimon suvun.

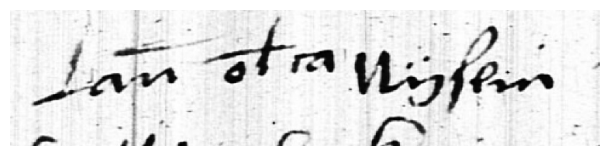

Nyyssösten varhaisin asiakirjoissa esiintyvä kantaisä Lauri (Lan) Ollinpoika Nyyssönen löytyy Savon ensimmäisestä maakirjasta vuodelta 1541.

Naisten puoleinen sukulaisuus Nyyssösten ja Kallisten välillä on senkin takia todennäköinen että Kallisten maat siirtyivät myöhemmin pysyvästi Nyyssösille.

Vuoden 1664 maantarkastusluettelossa Nyyssösille kuuluvat vanhat arviokunnat 734 ja 735. Vanhan arviokunnan numero 734 isännät ovat tuolloin **Paavo Paavonpoika Nyyssönen** (Savuniemi, taulu 254 [poika]), Lauri Yrjönpoika Torniainen (Savuniemi, Heikki Laurinpoika Nyyssösen vävy) ja **Pekka Laurinpoika Nyyssönen** (Savuniemi, taulu 7). Arviokunnan 735 isännät ovat **Lauri Laurinpoika Nyyssönen** (Hulkkola, taulu 485) ja **Paavo Paavonpoika Nyyssönen** (Tikkalanmäki, taulu 15).

Vuonna 1561 näitä arviokuntia hallitsivat Lauri ja Heikki Nyyssönen, oik. Kallinen (arviokunta 734). Arviokuntaa 735 hallitsivat Pekka Heikinpoika, Pekka Pekanpoika ja Antti Heikinpoika Kallinen. Oikeita Nyyssösiä oli tähän aikaan ainakin **Lauri Paavonpoika Nyyssönen** (taulu 4), joka oli nuori parikymppinen mies tuohon aikaan, ja häntä ei veroluetteloissa näy, mutta Kallisia on Nyyssösiksi merkitty ja tämä aiheuttaa sekaannusta. Vuosi vuodelta tarkastellulla oikeat Nyyssöset ja oikeat Kalliset on kuitenkin erotettavissa.

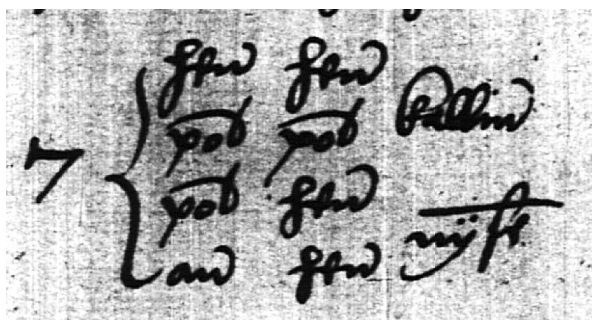
Vanha isäntä Lauri Ollinpoika Nyyssönen esiintyy viimeisen kerran vuoden 1559 papinveroluettelossa.

Veroluetteloissa esiintyvä ”Heikki Nyysönen” on siis oikeasti Heikki Kallinen ja mitään yhteyttä ei siis ole siihen, että Säämingin Nyysöset olisivat muuttaneet Savuniemelle. Säämingin Nyysöset saattoivat olla samaa sukua, mutta mitään todisteita siitä ei ole. DNA-tutkimukset osoittavat, että Nyysösten alkukoti on Joroisissa. Lähiosumasuvut ovat myös joroislaisperäisiä.

Säämingin Heikki Nyysösten lienee muuttanut Saarijärvelle, kuten Erkki J. Hämäläinen on tutkimuksissaan maininnut. Ähtärin Nyysösten en kuitenkaan usko liittyvän tähän Säämingistä lähteneeseen Heikki Nyysöseen.

Lauri Nyysösten Ähtärissä 1620-luvun alussa saattoi olla **Lauri Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 1570, taulu 256). Iältään tämä Lauri sattuisi hyvin samaksi mieheksi kuin Ähtäriin muuttanut. Hän olisi jättänyt Hulkkolan talon pojalleen Laurille ja nuorempi poika Antti olisi muuttanut myös Ähtäriin. Muita sopivan ikäisiä Lauri Nyysösiä ei ole, sillä tiedämme ruodutusluettelon perusteella Ähtärin **Antti Laurinpoika Nyysösen** (taulu 1421) syntyneen noin vuonna 1607.

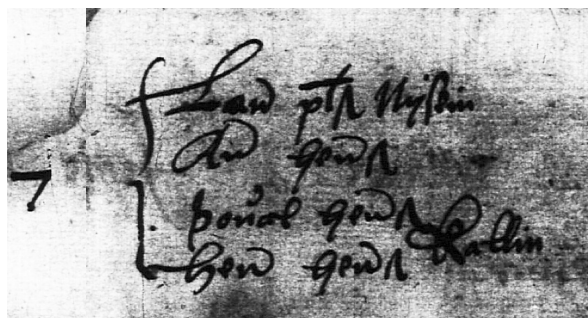
Ainoat oikeat Nyysöset Savuniemellä ovat **Lauri Ollinpoika Nyysönen** (taulu 2) ja häntä vuodesta 1567 seuraava pojanpoika **Lauri Paavonpoika Nyysönen** (taulu 4). En usko, että oli olemassa Erkki J. Hämäläisen esittämää Paavo Ollinpoika Nyysöstä eli Laurin veljeä vaan todennäköisempää on henkilöiden iät huomioiden, että Laurilla oli nuorena edesmennyt poika Paavo, jolle ehti syntyä poika Lauri Paavonpoika Nyysönen. Ketään ylimääräisiä Nyysösiä ei ole, joten Säämingin Nyysöset eivät sovi kuvioon, ja he eivät ole muuttaneet Savuniemelle.

Vuoden 1565 maakirjaan on merkitty Nyysösten Savuniemen arviokuntaan Heikki Heikinpoika ja Paavo Paavonpoika Kallinen sekä Paavo Heikinpoika ja Antti Heikinpoika Nyysönen. Myöhempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että Nyysösiksi merkitytkin olivat Kallisia ja heidänkin sukunimi ”palautuu” Kalliseksi.

Vuoden 1571 hopeaveroluettelossa mainitaan Lauri Paavonpoika Nyysönen, Antti Heikinpoika Nyysönen ja Paavo Kallinen. Antti Heikinpoika on kuitenkin Kallinen isänpuolelta suvultaan ja aiemmin mainitun Heikki Kallisen poika.

Nissiset pitää myös erottaa Nyysösistä, vaikka kirjurit ovat horjuneet kovasti näiden kirjoitusmuotojen kanssa. Tarkalla vuosittaisvertailulla selviää kuitenkin ketkä ovat ketä. Nissisten suvun kantapaikka on Joroisten Kaitaisten kylältä ja heillä ei ole Nyysösten kanssa yhteisiä juuria. Nissiset ovat skandinaavista I-haploryhmää ja mm. Joroisten Kaukoset polveutuvat nimenmuutoksen kautta Nissisistä.

Vuoden 1568 maakirjassa on kirjattuna jo ”oikeakin” Nyysösten eli Lauri (Lan) Paavonpoika. Aiemmin Nyysösiksi merkityt Antti (An) ja Paavo (Pával) Heikinpoika ovat nyt Kallisena kuten myös Heikki (Hen) Heikinpoika.

Aiemmassa sukukirjassa on varhaisten Nyysösten sukupolvien osalta siis monia henkilöitä, joita ei ole todellisuudessa olemassakaan. Lauri Paavonpoika Nyysösen oletettua isää Paavo Heikinpoika Nyysöstä ei ole koskaan ollutkaan, ainoastaan Paavo Heikinpoika Kallinen. Myöskään Heikki Nyysöstä, joka on mm. vuoden 1561 verollepanomaakirjassa, ei ole ollut olemassa. Hänkin on Kallisia. Hän ei siis ole, kuten jo aiemminkin mainitsin, Säämingistä tullut Heikki Nyysönen. Myöskään samassa verollepanomaakirjassa (v. 1561) oleva Lauri Nyysönen ei ole Säämingissä aiemmin esiintyvä Lauri Nyysönen, vaan Lauri Heikinpoika Kallinen. Sama mies oli merkitty maksaneen papinveronsa Kuopioon, ja hän oli tällöinkin erehdyksissä kirjattu Nyysöseksi. Nyysösten Hulkkolaan muutto ei tapahtunut tuolloin vaan vasta 1600-luvun alkupuolella.

Vuosien 1560–1566 välillä lähteissä esiintyvät Nyysöset ovat laidastaan oikealta suvultaan Kallisia. Lauri Paavonpoika (s. n. 1540) oli jo varttunut miehenikään ja perustanut perheen, mutta ei vielä näinä vuosina ollut isäntänä. Hän

tulee veroluetteloihin vuonna 1567. Tällöin papinveroluettelossa veroa maksavat 1 vanha ja 1 keski-ikäinen jousi. Jousten ikää ei ole missään määritelty, mutta oletettavasti nuori jousi tarkoittanee nuorta naimatonta miestä, keski-ikäinen naimisissa olevaa nuorehkoa miestä ja vanha jousi jo vanhemman isännän iässä olevaa miestä, jonka poika, pojat tai vävy ovat jo veronmaksuiässä. Tämä vanha jousi on edelleen pitkälle 1570-luvulle asti taloudessa. On mahdotonta päätellä onko kyseessä koko ajan vanha Lauri Ollinpoika Nyysösen (isäntänä vuoteen 1559 asti) vai joku muu sukulaismies. Vanha isäntä Lauri Ollinpoika on ollut 1570-luvulla jo noin 75–80-vuotias. Jousiveron yläikärajana oli 60 vuotta, joten hän tuskin on enää tuo papinveroluetteloiden vanha jousi.

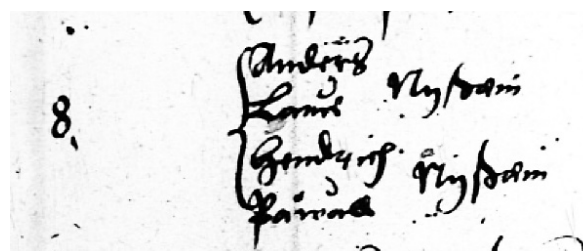
Kalliset vähenevät hiljalleen Lauri Paavonpoika Nyysösen yhtiökumppaneina, mahdollisesti heitä muuttaa muualle. Vuonna 1581 Antti Heikinpoika Kallinen on viimeisen kerran samassa arviokunnassa Lauri Nyysösen kanssa. Tässä vaiheessa Lauri Paavonpojan pojat alkavat varttua miehen ikään ja lisätyövoimaa ei enää tarvittu. Kallisten maaomaisuudet siirtyivät myös Nyysösten omistukseen. Ei ole selvää johtuiko tämä kaupoista vai avioliittojen kautta tapahtuneista siirtymisistä/perinnöistä.

Nyysösten sukuhaarojen yhteinen kantaisä **Lauri Paavonpoika Nyysönen** (s. n. 1540, taulu 4) mainitaan lähteissä isäntänä vuodesta 1567 lähtien. Vuoteen 1581 asti Nyysösten talo luetaan Juvan Vesikansan neljänneksen Savuniemen kymmenykseen, vuodesta 1582 alkaen Hällinmäen kymmenykseen. Jatkossa Nyysösten verotuspaikka vaihtelee, mutta asuinpaikka on pysynyt Savuniemellä. Vuosina 1583–1585 lähteissä isännäksi on merkitty Antti Paavonpoika Nyysönen. Kyseessä lie nee kirjurin virhe, sillä Laurilla tuskin oli Anttinimistä veljeä, joka vasta tässä vaiheessa ilmestyisi veroluetteloihin. Hänestä ei ole mainintaa ennen eikä tämän jälkeen. Todennäköisesti siis näinäkin vuosina isäntänä on Lauri Paavonpoika.

Vuonna 1585 papinveroluetteloissa tulee Laurin rinnalle myös **Paavo Nyysönen** (s. n. 1562, taulu 5), oletettavasti Laurin vanhin poika. Molemmilla on yksi jousi papinveroluettelossa kunnes vuonna 1590 Nyysösiä on papinveroluettelossa jo kolme. Näistä Paavo Nyysöselle on merkitty kolme joustaa eli vähintään 15-vuotiasta miestä. (Renkejä ei luettu jousiluukuun, joten kyseessä ovat aina sukuun kuuluvat miehet: isännän lisäksi veljet, pojat, veljenpojat, vävyt, langot jne.) Mukana myös Lauri

Paavonpojan toinen poika **Heikki Nyysönen** (s. n. 1566), jolle on merkitty kaksi joustaa ja isä Lauri Paavonpoika Nyysönen, jolla on myös kaksi joustaa.

Vuonna 1591 Lauri Paavonpoikaa ei enää mainita, vaan ainoastaan pojat Heikki ja Paavo Nyysönen. Vuonna 1592 papinveroluetteloon tulee mukaan kolmas veli **Antti Nyysönen** (s. n. 1568, taulu 255). Vuonna 1593 Paavo ja Heikki ovat edelleen luetteloissa, mutta Antin tilalla on **Lauri** (s. n. 1570, taulu 256). Vuoden 1594 papinveroluettelossa Heikki Nyysösellä on neljä joustaa, Paavo Nyysösellä kaksi joustaa ja Lauri Nyysösellä yksi jousi. Heikki ja Paavo ovat tuolloin vielä nuoria miehiä (kolmenkymmenen ikävuoden tietämällä), joten heidän poikansa eivät ole voineet olla yli 15-vuotiaita.

Vuoden 1590 maakirjassa on jo uutta sukupolvea Nyysösten Savuniemen arviokunnassa: Antti, Lauri, Heikki ja Paavo Nyysönen.

Nämä jousiluvun tuntemattomat miehet lie nevät siis nuorempia veljiä tai siskojen miehiä. Eräs nuorempi Nyysösten veli, jota ei kertaakaan lähteissä mainita on **Pekka Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 1573, taulu 1471). Yhteensä Lauri Paavonpojan poikia on tiedossa näin ollen viisi (Paavo, Heikki, Antti, Lauri ja Pekka).

Samaan arviokuntaan kuuluu näinä vuosina myös Paavo Paavonpoika Hurskainen. Yksi jousilukujen tuntemattomista miehistä lie nee veli **Antti Nyysönen** (s. n. 1568, taulu 255), joka vain vuonna 1592 oli vilahtanut papinveroluettelossa. Antin olemassaolon todistaa se, että myöhemmin Hietaisten kymmenyksessä asui **Lauri Antinpoika Nyysönen** (mm. v. 1624 karjaluetelo).

Veljekset Heikki, Paavo ja Lauri Nyysönen jatkavat veroluetteloissa vuoteen 1604 asti ainoana Nyysösinä. Vuoden 1605 maakirjassa ja papinveroluettelossa mainitaan kaksi Lauri Nyysöstä. Tässä tapauksessa vanhempi Laureista on toisen setä eli Lauri Laurinpoika (s. n. 1570, jonka isä siis Lauri Paavonpoika, s. n. 1540) ja nuorempi Lauri Paavonpoika (s. n. 1584, jonka isä siis Paavo Laurinpoika, s. n. 1562 ja isänisä Lauri Paavonpoika, s. n. 1540).

Kuitenkin vielä vuoden 1606 pariskuntaluettelossa (papinveroluettelot jäävät käytöstä tässä vaiheessa) Savuniemellä Nyysösiä edustavat jälleen veljekset Lauri ja Paavo, molempia yksi pariskunta, joten nuorempi Lauri (s. n. 1584) lienee vielä naimaton.

Vuonna 1608 maakirjassa tulee esiin **Pekka Paavonpoika Nyysönen** (s. n. 1586, taulu 12). Hän on sama mies, joka muuttaa sittemmin Tikkalanmäelle, ja hänestä tulee Virtasalmen Nyysösten sukuhaaran kantaisä. Hänen isänsä on siis **Paavo Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 1562, taulu 5). Pekan veli **Lauri Paavonpoika Nyysönen** (taulu 6), isoisänsä kaima, on vuoden 1609 pariskuntaluettelossa ensimmäisen kerran todistetusti patronyymillä. Aiemmissä Nyysös-tutkimuksissa on sekoitettu isoisä ja pojanpoika, Lauri Paavonpojat. Isoisä, Lauri Paavonpoika (s. n. 1540), on viimeisen kerran veroluetteloissa vuonna 1590. Tämän jälkeen esiintyvä Lauri on hänen poikansa Lauri Laurinpoika (s. n. 1570), mies joka muuttaa Hulkkolaan ja myöhemmin Savuniemen isäntänä jatkaa Paavo Laurinpojan (s. n. 1562) jälkeen isoisänsä kaima Lauri Paavonpoika (s. n. 1584).

Erkki J. Hämäläinen kirjoittaa, että Lauri Nyysönen olisi muuttanut Hulkkolaan vuonna 1563. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Lauri Heikinpoika Nyysönen on mainittu tuolloin maksaneen papinveroa Kuopioon. Kyseessä on kuitenkin kirjurin virhe ja kyseinen mies on oikeasti Kallinen, ei Nyysönen. Lauri Heikinpoika Kallinen on vielä vuonna 1564 verokirjoissa, mutta katoaa sen jälkeen. Ensimmäinen Nyysönen Hulkkolassa on Lauri Laurinpoika Nyysönen (s. n. 1570). Ensimmäisen kerran olen löytänyt hänet vuoden 1610 pariskuntaluettelosta, jossa hän on vaimonsa kanssa. Savuniemellä isännöi tällöin hänen veljenpoikansa Lauri Paavonpoika (s. n. 1584).

Nyysösten suku alkoi siis tässä vaiheessa levitä pois Savuniemeltä (Hulkkolaan ja Tikkalanmäelle). Onko kyseessä mahdollisesti ollut perinnönjako (entinen isäntä ja sukuhaarojen kantaisä Lauri Paavonpoika Nyysönen (s. n. 1540) on ollut tällöin n. 70-vuotias, jos on ollut vielä elossa) tai Nyysösten lukumäärän kasvaessa sivutiluksia on alettu ottaa viljelykseen. Nyysösten asutusliike omien maidensa sivupalstoille alkoi siis vasta 1600-luvun alussa.

Toisin kuin Hämäläinen kirjoittaa, ei ollut muita Nyysösiä kuin Lauri Paavonpojan (s. n. 1540) perilliset, jotka näitä tiluksia asuttivat. Muutenkin kaikki myöhemmät Nyysöset polveutuvat juuri edellä mainitusta miehestä.

Nämä kaikki ”muut Nyysöset” olivat, kuten olen todennut, Kallisia.

Erkki J. Hämäläisen selvityksessä vuodelta 2008 ”Kohdat Nyysösten suku I-kirjassa, joissa olen eri mieltä” saa varsin sekavan kuvan Lauri Nyysösistä ja Nyysösten vaiheista 1600-luvun alkupuolella. Todellisuus on kuitenkin paljon selkeämpi.

Esitän tutkimuksessani arviosyntymävuosia tilanteen selkeyttämiseksi, oikeita syntymävuosiaan emme voi tietää, vain summittaisen arvion, joka voi heittää muutamia vuosia molempiin suuntiin.

Lauri Nyysösiä 1500- ja 1600-lukujen taitteessa on ollut seuraavat: Lauri Paavonpoika (s. n. 1540), hänen poikansa Lauri Laurinpoika (s. n. 1570) ja tämän veljenpoika Lauri Paavonpoika (s. n. 1584), joka pysyi Savuniemellä.

Tikkalanmäen Nyysösten sukuhaara asuu Tikkalanmäellä ainakin vuodesta 1613. Tämä oli varhaisin vuosi – jonka tämän tutkimuksen puitteissa löysin – jolloin Pekka Nyysönen mainitaan kyseisellä asuinpaikalla. Hän esiintyy jo vuoden 1608 maakirjassa.

Myös Tikkalanmäen sukukuvio vaikuttaa sekavalta ja ajallisesti mahdottomalta aiemmissä selvityksissä. Ensimmäinen Nyysönen Tikkalanmäellä oli **Pekka Paavonpoika Nyysönen** (s. n. 1586, taulu 12). Hänen isänsä oli Paavo Laurinpoika (s. n. 1562) ja isoisä Lauri Paavonpoika (s. n. 1540). Sukupolvien välissä ei ole Pekka Pekanpoika Nyysöstä vaan Pekasta seuraava on **Paavo Pekanpoika Nyysönen** (s. n. 1607, taulu 13), joka oli otettu nihdiksi vuonna 1627. Esimerkiksi vuoden 1615 maakirjassa mainitaan Pekka Pekanpoika Nyysönen, mutta kyseessä on oltava patronyymivirhe, ja kyseessä on edelleen sama Pekka Paavonpoika. Jos välissä olisi yksi sukupolvi, koko ikäkaavio menisi mahdottomaksi. Pekka Paavonpojalla ei millään voinut olla täysi-ikäistä poikaa vielä vuonna 1615. Hän oli iältään tuolloin kolmenkymmenen vuoden tienoilla.

Vuonna 1614 alkavat Älvsborgin lunnaiden maksuluettelot, joista saa maakirjoja tarkempaa henkilötietoa. Hiettaisten kymmenyksessä Nyysösistä mainitaan Lauri Nyysösen vaimo ja Juho Nyysönen, joka ilmoitetaan veronmaksukyvyttömäksi. Vuodesta 1617 Hiettaisten kymmenyksessä on Lauri Nyysösen lisäksi myös Pekka Nyysönen. Vuonna 1620 mainitaan kaksi Lauri Nyysöstä ja Pekka Nyysönen. Toinen Lauri Nyysönen paljastuu myöhemmin Antinpojaksi. Näistä Nyysösistä Lauri Nyysönen (s. n. 1570) on siis edellistä sukupolvea. **Juho Nyysönen** (s. n. 1593) lienee hänen

poikansa. Hän paljastuu myöhemmin henkikirjoissa patronyymiltään Laurinpojaksi. Lauri Antinpoika Nyysönen on edellä mainitun Juhon serkku ja Laurin isä siis **Antti Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 156, taulu 255). Lauri Antinpoika Nyysönen saattaa olla sama mies, joka mainitaan vuonna 1627 karanneeksi Hietaisten kymmenyksestä. Pekka Nyysönen lienee vanhempaa sukupolvea eli edellä mainitun Antti Laurinpojan veli ja syntymävuosiarvioksi laitetaan Pekalle hahmotuksen vuoksi vuoden 1573.

On varsin mahdollista, että Hietaisten kymmenyksestä, eli tarkemmin Hulkkolasta, vanhempi Lauri Nyysönen (s. n. 1570), muutti 1620-luvun taitteessa nuorimman poikansa Antin kanssa Ähtäriin ja alkoi viljellä Heikki Tarsaisen autiota, joka sai myöhemmin Nyysönlän nimen. Iällisesti tämä sattuisi erinomaisesti. En pidä todennäköisenä, että tämä Ähtärin Lauri Nyysönen olisi Pietarsaaren suurpitäjässä itsellisuettelossa olleen Heikki Nyysösen poika. Tämä Heikki oli todennäköisesti Säämingistä lähtöisin. Ensinnäkin DNA-testien mukaan **Esko Heikinmäen** näyte on niin lähellä Nyysösiä, että yhteistä esi-isää on etsittävä lähempää. Vaikka Säämingin Nyysöset olisivatkin samaa alkujuurta, niin yhteinen esi-isä menee kauemmas. Nythän kaikki Nyysöset (ja myös Ähtärin haara) polveutuvat Lauri Paavonpoika Nyysösestä (s. n. 1540). Toiseksi Ähtärin alueella oli selvästi nimistön perusteella paljon muitakin savolaisten ja myös Pieksämäen ja Joroisten seudulta lähteneiden uudisasukkaiden nimen saaneita taloja (mm. Hynninen, Roponen, Häkkinen).

Varmoja todisteita ei vielä kuitenkaan ole siitä, että Evijärven **Erkki Laurinpoika Nyysönen** (taulu 1430) oli Ähtäristä syntynyt. Tämä on toki todennäköistä, muttei varmaa. Ähtärin **Lauri Laurinpoika Nyysönen** (hänen oletettu isänsä, taulu 1428) on henkikirjassa vasta vuodesta 1684, ilman vaimoa. Erkin syntymävuosi on todennäköisesti selvästi myöhempi kuin 1679, ehkä n. 1689 olisi lähempänä totuutta.

Hulkkolaan jäi Lauri ja Pekka Nyysönen. Vuoden 1621 Älvsborgin lunnaiden luettelossa Pekka on merkitty patronyymiltään Pekanpojaksi. Tässä vaiheessa on saattanut tapahtua sukupolvenvaihdos ja aiemmin lähteissä mainittu saattoi olla hänen isänsä Pekka Laurinpoika. Pekka Pekanpoika Nyysönen ei kuitenkaan jäänyt pysyväksi asukkaaksi seudulle tai kuoli nuorena jättämättä jälkeensä miespuolisia perillisiä.

Vanhimmassa vuoden 1629 ruodutusluette-

lossa Tikkananmäellä mainitaan Pekka Nyysönen, Savuniemellä Heikki, Paavo ja Lauri Nyysönen. Näistä Heikki (s. n. 1566) on edellisten setä ja Paavo ja Lauri ovat Paavo Laurinpojan (s. n. 1562) poikia. Hietaisten kymmenyksessä Nyysösiä edustavat Lauri ja Pekka Nyysönen. Lauri Nyysönen on otettu nihdiksi 27-vuotiaana. Tällöin syntymävuosi olisi todennäköisesti 1601 eli hän on ollut 27-vuotias vuoden 1629 alussa. Kyseessä on Hulkkolan isäntä Lauri Laurinpoika Nyysönen. Vuoden 1635 henkikirjassa hänellä on jo nimeltä mainitsemaan poika (lienee myöhemmin vastaantuleva Pekka) eli tämän pojan on täytynyt syntyä viimeistään vuonna 1619. Lauri Laurinpoika Nyysönen on siis täytynyt avioitua jo 17-vuotiaana, joka ei kuitenkaan ole tavatonta, sillä noin nuorena avioituneita on tullut tutkimuksissani silloin tällöin vastaan. Ruodutusluettelon antamaa ikätietoa voi pitää suhteellisen luotettavana. Henkikirjassa vuonna 1635 on Hietaisten kymmenyksessä myös itsellismies Juho Nyysönen, joka paljastuu Laurinpojaksi myöhemmin.

Savuniemellä Nyysösten talo oli jakautunut 1630-luvulla kolmeen osaan. Näistä syntyivät myöhemmät Savuniemen kylän numerot 5 (Tornio), 6 (Leppämäki) ja 7 (Vihavala). Numero 5 oli Heikki Nyysösellä (s. n. 1566). Hänellä ei ollut miespuolisia perillisiä ja taloon tuli vävyksi Lauri Torniaainen. Numero 6 oli Lauri Nyysösellä ja Savuniemi nro 7 oli Paavo Nyysösellä.

Nyysöset Säämingissä

Säämingin Nyysösiä ei siis ole muuttanut Savuniemelle, sillä kaikki Savuniemen Nyysöset ovat asuneet koko ajan Savuniemellä ja ovat Lauri Ollinpojan ja myös hänen pojanpoikansa Lauri Paavonpojan perillisiä. Muita Nyysösiä ei Savuniemellä ollut.

Olettamukset siitä että Säämingin Nyysöset olisivat tulleet Savuniemelle, perustuu ilmeisesti kahteen seikkaan: ensinnäkin on väitetty, että samannimiset miehet Lauri ja Heikki Nyysönen (mm. vuonna 1561) Savuniemellä ovat aiemmin olleet Säämingissä. Kuitenkaan nämä Savuniemellä kirjatut miehet eivät ole Nyysösiä vaan kirjurin virheellisesti Nyysöseksi kirjaamia Kallisia.

Toiseksi on sanottu Nyysösten tuoneen samantyylistä nimistöä Säämingistä uusille asuin-sijoilleen. Samantyyllisiä nimiä on Savossa muutenkin ja samantyylliset paikannimet eivät riitä

todisteeksi. Nyysö-alkuisia nimiä Säämingissä kyllä on ja Nyysösiä on Säämingissä asunut, mutta ainakaan nämä 1540- ja 1550-luvuilla Säämingissä asuneet Nyysöset eivät Savuniemelle muuttaneet.

Nyysösten y-kromosomin DNA todistaa erittäin vahvoista joroislaisista juurista, joiden perusteella voisi sanoa suvun alkukodin olevan Joroisten eikä Säämingin seudulla. Kaikki lähiosumasuvut ovat lähtöisin Joroisten ympäristöstä. Voi olla niinkin, vaikka tämä onkin vastoin yleistä asutusvirtaa, että jostain syystä jotkin Nyysöset olivat muuttaneet Joroisista Sääminkiin. Muuttoliike näin päin oli uudisasutusaikana harvinaista, mutta tuskin täysin mahdotonta. On myös mahdollista, että Nyysösen nimi on syntynyt Säämingissä ja Joroisissa toisistaan riippumattomasta syystä. Kaikki nykyiset Nyysöset ovat kuitenkin Joroisten Savuniemen Nyysösten jälkeläisiä, eikä Säämingin Nyysösten sukulinja, ainakaan Nyysösen nimellä, ole enää elossa.

Hulkkolan Lauri Laurinpoika Nyysösen perilliset

Lauri Laurinpoika Nyysönen (s. n. 1601, taulu 257) on Hulkkolan Nyysösten sukuhaaran kantaisä. Hänen isänsä Lauri Nyysönen (s. n. 1570) oli ensimmäinen Nyysönen Hulkkolassa. Ensimmäisen kerran olen löytänyt hänet vuoden 1610 pariskuntaluettelosta. Ainakin vielä vuonna 1605 isä Lauri (s. n. 1570) asui Savuniemellä. Nuorempi Lauri Nyysönen (s. n. 1601) otettiin nihdiksi vuonna 1629 ja hänet mainitaan tuolloin 27-vuotiaaksi. Olettaen että ikätieto on oikein, hän lienee täyttänyt 28 vuotta vuoden 1629 aikana koska ruodutukset, henkikirjoitukset ja vastaavat pidettiin yleensä alkuvuodesta. Pieksämäeltä oli Lauri Laurinpoika Nyysönen otettu nihdiksi jo vuosien 1626–1627 luettelossa, joten lieneekö niin, että hän onnistui sillä kertaa palkkaamaan itselleen varmiehen sotaväkeen.

Vuoden 1635 henkikirjassa Lauri Nyysösellä mainitaan vaimon lisäksi poika. Laurin on täytynyt avioitua jo 17-vuotiaana, sillä jos esiköpoika on syntynyt noin vuonna 1619 (oli täyttänyt 15 vuotta alkuvuodesta 1635), on vihkimisvuoden oltava 1618. Saattaa olla että ikätieto ruodutusluettelossa on väärä ja Lauri on muuttaman vuoden vanhempi. 17-vuotiaana avioitumisia on kuitenkin ennenkin tullut vastaan, joten mahdottomuus se ei ole.

Lauri Nyysösen pojista **Pekka Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 1619, taulu 258) avioituu henkikirjojen perusteella vuonna 1644. Vuoden 1651 käräjillä hän otti haltuunsa isältään pari vuotta aiemmin autioksi jääneen talon Hulkkolassa. Nyysöset asuivat henkikirjojen mukaan samaa tilaa kuitenkin koko ajan, joten tila oli autio verotuksellisessa mielessä. Kysymys on siis kameraalisesta autioitumisesta eli veronmaksukyvyttömyydestä. Pekka Laurinpoika Nyysönen siirtyi vuonna 1662 Hulkkolasta Kärkkäälän kylälle. Nyysösten Hulkkolan talo jäi nuoremmalle veljelle **Lauri Laurinpoika Nyysöselle** (s. n. 1635, taulu 485).

Kärkkäälän kylälle muuttanut Pekka Laurinpoika Nyysönen (s. n. 1619) oli isäntänä viimeisen kerran vuoden 1669 henkikirjassa. Seuraavassa henkikirjassa vuonna 1673 isäntänä oli jo poika **Lauri Pekanpoika Nyysönen** (s. n. 1650, taulu 259). Kärkkäälästä hän perheineen löytyy viimeisen kerran vuoden 1682 henkikirjasta. Myöhemmin Kärkkäälässä asuva Lauri Nyysönen on suurella varmuudella juuri hänen poikansa. Nyysöset elivät tilattomina 1600-luvun lopulla ja 1700-luvun alussa, eivätkä tämän vuoksi löydy henkikirjoista.

Pieksämäen syntyneiden luetteloihin on kirjattu syntyneeksi Lauri Laurinpoika Nyysönen vuonna 1680 ja vuonna 1682. Aivan varmuutta ei ole kumpi Lauri on Kärkkäälän Lauri Nyysönen. Toinen saman ikäisistä Lauri Nyysösistä on luultavasti kuollut lapsena, eikä häntä löydy myöhemmistä asiakirjoista. Tämän nuorena kuolleen Lauri Laurinpoika Nyysösen isä oli Lauri Eskonpoika Nyysönen Suonenjoen kylältä.

Ainoa tiedossa oleva nykypäivään asti mieslinjassa jatkuva Nyysösten sukuhaara Pekka Laurinpoika Nyysösestä (s. n. 1619) jatkuu hänen pojanpojastaan **Lauri Laurinpojasta** (s. n. 1680, taulu 260). Lauri Laurinpoika Nyysösen (s. n. 1601) pojista **Esko Laurinpoika** (s. n. 1630, taulu 483) asui Toholahden, Käpysalon ja myöhemmin Suonenjoen kylällä. Suonenjoen tilansa hän otti haltuun autiosta vuonna 1657. Esko mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1648 huonekuntaluettelossa. Hänellä oli ainakin kaksi poikaa: Lauri ja Pekka, jotka molemmat avioituivat. Pekan jälkeläisistä ei ole tietoja, Lauri Eskonpojalla oli ainakin varhaiseen aikuisikään elänyt poika Esko Laurinpoika Nyysönen, mutta hänkin kuoli nuorena tai muutti muualle, sillä jäljet katoavat. Esko Laurinpoika Nyysösen mieslinjaisia jälkeläisiä ei siis ainakaan toistaiseksi ole tiedossa.

Lauri Laurinpoika Nyysösellä (s. n. 1601)

oli mies ruodutusluettelossa vuonna 1640 mainittu poika Antti Laurinpoika Nyysösen. Hän lienee ollut pojista toiseksi vanhin. Antista ei ole myöhempiä merkintöjä asiakirjoissa. Ikäjärjestyksessä kolmas pojista oli luultavasti Markkalan taloon vävyksi mennyt **Juho Laurinpoika Nyysösen** (s. n. 1625, taulu 482). Hän avioitui **Pekka Paavonpoika Markkasen** (s. n. 1598) tyttären kanssa. Pekka Paavonpoika Markkasen pojista polveutuu noin 2/3 Markkastien suvusta. Markkastien vävyiltä Juho Laurinpoika Nyysöseltä on tiedossa yksi lapsi Lauri Juhonpoika Nyysösen, joka asui aluksi Markkalassa mutta oli esimerkiksi vuonna 1697 naimattomana renkinä Karkkolan kylällä. Jälkeläisiä ei häneltä ole tiedossa.

Ähtärin Nyysöset

Ähtärin ensimmäinen Nyysösen on Lauri Nyysösen, joka on merkitty lampuodiksi vuoden 1621 kymmenysluettelossa. Lauri Nyysösen jälkeen isäntänä jatkaa poika Antti Laurinpoika Nyysösen, jonka syntymävuosi ruodutusluetteloiden perusteella on noin 1607. Mistä Lauri Nyysösen tuli Ähtäriin? Vastaus löytynee lähempää kuin tähän asti on arveltu. Säämingin voi sulkea pois, sillä Säämingissä ei asunut lähteiden mukaan Nyysösiä enää 1550-luvun jälkeen.

Lauri Laurinpoika Nyysösen (s. n. 1570, taulu 256) oli ensimmäisenä Nyysösenä muuttanut Savuniemeltä Hulkkolaan. Häneltä on tiedossa Hulkkolassa pojat Juho Laurinpoika, joka oli tilattomana, ja Lauri Laurinpoika, joka jatkoi isänsä jälkeen Hulkkolan isäntänä. Lauri Laurinpojan toiseksi vanhin pojista oli Antti. Olisi siis hyvinkin mahdollista, että Lauri olisi antanut yhdelle pojalleen veljensä Antin nimen ja tämä veli Antti olisi muuttanut isä Laurin kanssa Ähtäriin noin vuonna 1620.

Maakirjoihin Hulkkolassa on yleensä kirjatut pelkästään Lauri Nyysösen ilman patronymia. Vuoden 1623 maakirjaan on merkitty Lauri Laurinpoika Nyysösen. Isä ja poika olivat toki molemmat Lauri Laurinpoika Nyysösiä, mutta silti patronymia ilmestymisen voisi olla merkki siitä, että isännän vaihdos olisi tapahtunut, tosin jo kolme vuotta aiemmin, ja poika Lauri olisi ottanut isännyyden. Isä Lauri Nyysösen olisi muuttanut Ähtäriin nuorimman poikansa Antin kanssa.

Hietaisten kymmenyksessä (tarkempi talo ja kylä eivät ole tiedossa) asui myös Lauri Antin-

poika Nyysösen 1620-luvulla. Hän ei kuitenkaan tule kyseeseen Ähtäriin muuttaneena, koska hän asuu Hietaisissa vielä vuoden 1624 karja- ja kylvöluettelossa.

Ähtärin Nyysösiin en kuitenkaan ole tämän tutkimuksen puitteissa vielä syvällisemmin ehtinyt paneutua. Tämä teoria on mielestäni kuitenkin kaikkein todennäköisin. Käytännössä kehtään muita sopivia Lauri Nyysösiä ei ole edes tarjolla Ähtäriin muuttajaksi.

Eri kysymys on että oliko Evijärven **Erkki Laurinpoika Nyysösen** (kuoliniän mukaan syntynyt vuonna 1679, taulu 1430) Ähtäristä syntyisin. Tämä vaikuttaa todennäköisimmältä vaihtoehdolta, mutta en ole vielä asiaa tutkinut, joten en voi ottaa siihen lopullista kantaani.

Kähkölän Juho Pekanpoika Nyysösen perilliset

Juho Pekanpoika Nyysösen (s. n. 1600, taulu 1472) on suurimpia muutoksia Nyysösten sukukirjan I tauluihin. Hän on henkilö jota on pidetty Juho Laurinpoika Nyysösenä (s. n. 1580). Kuitenkin oikea Juho Laurinpoika Nyysösen oli edellä mainitun Juho Pekanpoika Nyysösen serkku ja Juho Laurinpojan syntymävuosi oli ehkä noin vuoden 1593 tietämillä. Juho Laurinpojalta ei ole tiedossa myöhempiä jälkeläisiä.

Juho Pekanpoika Nyysösen asuinkyläksi on merkitty Utriala, mutta ilmeisesti hän asui jo Kähkölässä (myös Kakkilana tunnettu) koko ajan. Kähkölän kylää ei vielä ollut omana kylänä vaan se luettiin Utrialaan. Juho Pekanpoika Nyysösen (s. n. 1600) isä **Pekka Laurinpoika Nyysösen** (s. n. 1573, taulu 1471) oli muuttanut jo Hietaisten kymmenykseen, mutta ei voida paikallistaa joko hän asui Kähkölässä. Pekka Laurinpoika Nyysöstä seurasi isäntänä vanhempi poika Pekka Pekanpoika Nyysösen. Maakirjassa Pekka mainitaan vielä 1630-luvulla, mutta vuoden 1627 henkikirjassa on Juho Nyysösen (s. n. 1600) vaimoineen. Vuoden 1638 ruodutusluettelossa Juho Nyysösen mainitaan kivulloisena. Ensimmäisen kerran vuoden 1644 henkikirjassa Juho Nyysöselle on kirjattu poika ja myöhemmin selviää, että vanhin poika oli nimeltään Pekka.

Pekka Juhonpoika Nyysösen (s. n. 1625, taulu 1473) otti vuonna 1651 haltuun isältään kaksi vuotta aiemmin autioksi jääneen talon. Maakirjoista (mm. vuodelta 1657) selviää, että Pekka Juhonpoika Nyysösen talo oli

Niilo Sormusen vanha autio. Talo sijaitsi Suontientaipaleen kylässä ja myöhemmin, kun kyläjako tarkentui, Kukkolan kylässä. Tämä myöhemmän Kukkolan kylän talo on vuoden 1664 maantarkastuksessa merkitty Pekka Juhonpoika Nyysösen isännöimäksi. Arviokunnan vanha numero oli 678 vuoden 1561 verollepanomaakirjassa. Arviokunta oli jo tuolloin Sormusten suvun hallussa.

Vuoden 1676 henkikirjassa Suontientaipaleen eli myöhemmän Kukkolan isännälle Pekka Juhonpoika Nyysöselle tulee mukaan poika Juho Pekanpoika Nyysösen vaimoineen. Pekka Juhonpoika (s. n. 1625) oli henkikirjojen mukaan vihitty vuonna 1653 ja ehkä esikoispoika Juho syntyi vuonna 1654. Juho lie nee mennyt naimisiin vuonna 1675 ja kirjattiin siis vaimoineen seuraavan vuoden henkikirjaan. Juhoa ei tämän jälkeen ole pitkään aikaan henkikirjoissa, ainakaan kotitalossaan. Vuoden 1690 henkikirjassa **Juho Pekanpoika Nyysösen** (s. n. 1654, taulu 1474) on palannut kotitalonsa isännäksi Kukkolan kylässä. Välivuosina taloa isännöi veli Lauri Nyysönen. Lauri Pekanpoika Nyysösen muuttaa Suontientaipaleen kylälle, jossa hänet on kirjattu viimeisen kerran vuoden 1697 henkikirjaan.

Kukkolan Juho Pekanpoika Nyysösen tunnetut lapset ovat hänen toisesta avioliitostaan **Beata Jäppisen** kanssa. Hänellä oli aiempi vaimo, mutta tästä avioliitosta ei ole tiedossa aikuiseksi eläneitä lapsia. Juho Nyysösen vaimo on viimeisen kerran henkikirjoitettuna Kukkolan kylälle vuonna 1709. Mahdollisesti Juho Nyysönen kuoli tämän jälkeen ja Beata Jäppinen avioitui Jäppilän kylän **Olli Jäppisen** kanssa. Perhe löytyykin Pieksämäen vanhimmasta rippikirjasta, joka alkaa vuodesta 1721, Jäppilässä asuvina.

Kähkölän (eli aiemmin kirjattu Utrialan kylän yhteyteen) Juho Pekanpoika Nyysösen (s. n. 1600) toiseksi vanhin pojista oli **Rusi** (Brusus) **Juhonpoika Nyysönen** (s. n. 1630, taulu 2083). Rusilta ei ole tiedossa nykypäivään asti ulottuvaa sukulinjaa. Hän oli kuitenkin naimisissa ja häneltä tiedetään ainakin poika Rusi, joka syntyi vuonna 1674. Rusi oli vihitty henkikirjojen perusteella noin vuonna 1653. Rusi asui aluksi kotoaan Kähkölästä muuton jälkeen veljensä Pekan kanssa Suontientaipaleessa. Hän muutti noin vuonna 1661 Längelmäen kylälle. Sieltä hän muutti jo vuonna 1664 Suonenjoen kylälle ja edelleen seuraavana vuonna Pyhitylle. Vuoden 1675 henkikirjaan Rusi Juhonpoika Nyysönen on kirjattu vielä vaimoineen Pyhitylle. Tämän jälkeen hänestä ei ole tietoja.

Ikäjärjestyksessä kolmas Kähkölän Juho Pekanpoika Nyysösen pojista oli **Heikki Juhonpoika Nyysönen** (s. n. 1633, taulu 2084). Hän jatkoi Kähkölän isäntänä isänsä jälkeen. Heikki ei ole enää isäntänä vuonna 1697, vaikka henkikirjaan on kirjoitettu Heikki Juhonpoika Nyysönen ja veli Juhon vaimo sekä veljet Antti ja Jaakko vaimoineen. Kyseessä on jo **Heikki Heikinpoika Nyysönen** (s. n. 1664, taulu 2086). Hänen vaimonsa oli **Anna Markkanen** ja heidät löydetään jo Pieksämäen vanhimmasta rippikirjasta perheineen.

Heikki Heikinpoika Nyysösestä polveutuu siis Kähkölän (Kakkilan) sukuhaara. Heikki Heikinpojan vanhimmalla veljellä Juholla (s. n. 1659, taulu 2085) oli ainakin poika Heikki, mutta hänestä ei ole myöhempiä tietoja. Nuoremista veljistä Jaakko asuu kotitalossaan vaimonsa kanssa 1690-luvulla, mutta sen jälkeen hänestäkään ei ole tietoja. **Antti Heikinpoika Nyysönen** (s. n. 1673, taulu 2489) sen sijaan muuttaa Kukkolaan. Hänen vaimonsa oli **Elina Oinonen**. Heillä oli poika Heikki (s. 1696), joka on myös Pieksämäen vanhimmasta rippikirjassa.

Kähkölän Juho Pekanpoika Nyysösen pojista nuorimmainen oli **Olli Juhonpoika Nyysönen** (s. n. 1638, taulu 2511). Olli on kirjattu vuonna 1662 vaimoineen Jäppilän kylälle loiseksi ja seuraavana vuonna veljensä Rusin luo Längelmäelle. Sittemmin hänet tavataan renkinä Jäppilässä. Ollin pojat (Juho, Olli ja Heikki) asuvat 1680-luvun lopulta lähtien Tihusniemellä. Tästä sukuhaarasta ei ole tiedossa elävää mieslinjaa Nyysösen nimellä isovihan jälkeen.

Tikkalanmäen Nyysöset

Längelmäen Nyysösten kantaisä on **Pekka Nyysönen** (s. n. 1672, taulu 17). Hänen isännään on pidetty Hannu Paavonpoika Nyysöstä. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Hannu Paavonpoika on ensimmäisen kerran vuoden 1679 henkikirjassa ja vielä poikamiehenä. Vuonna 1682 hänelle on merkitty jo nimeltä tuntematon poika. Kyseessä täytyy kuitenkin olla pikkuveli. Myöhempi Längelmäen Pekka Nyysönen on silti liian nuori henkikirjoitettavaksi silloin, joten merkitty veli on vanhempi veli, joka on syntynyt noin vuonna 1665. Pekka on kirjoitettu vuoden 1688 henkikirjassa Hannun pojaksi, mutta tässäkin tapauksessa kyseessä on veli.

Vuosien 1694 ja 1697 henkikirjassa Val-

kiamäen kylällä on renkinä Pekka Nyysösen. Uskon hänen olevan Tikkanmäeltä kotoisin ja siis patronyymiltään Paavonpoika. Samaten hän on myös sama mies kuin myöhempi Längelmäen Pekka Nyysösen ja kyseisen sukuhaaran kantaisä.

Pekka Nyysösen (s. n. 1672), isä oli **Paavo Paavonpoika Nyysösen** (s. n. 1628, taulu 15). Paavo Nyysösen veli Pekka Paavonpoika Nyysösen asui vielä vuonna 1648 isoveljensä talossa Valkiamäellä ja otti vuonna 1651 haltuun Suontientaipaleen kylältä Juho Kukkosen autiotilan. Hän asui Suontientaipaleen kylällä vuoteen 1657 asti, mutta sen jälkeen ei Pekka Paavonpoika Nyysösestä ole toistaiseksi tietoja.

Paavo Paavonpoika Nyysönen (s. n. 1628) seurasi isäänsä **Paavo Pekanpoika Nyysöstä** (s. n. 1607, taulu 13) Tikkanmäen isäntänä. Paavo Pekanpojan isä Pekka Paavonpoika Nyysönen oli tullut Tikkanmäelle, joka oli entisiä Kallisten maita, ennen vuotta 1608.

Savuniemen Nyysöset

Nyysösten kantakylä Savuniemi tyhjeni Nyysösistä 1600-luvun loppuun mennessä. Savuniemi nro 6 eli myöhempi Leppämäki oli **Lauri Paavonpoika Nyysösen** (s. n. 1584, taulu 6) omistuksessa. Hänen pojistaan Heikki (s. n. 1610) oli otettu nihdiksi vuonna 1637 ja karkasi vuonna 1639 sotaväestä Inkeriin. Nuoremista pojista Pekka ja Paavo jatkoivat Savuniemellä isännöityä isänsä jälkeen. **Pekka Laurinpoika Nyysösellä** (s. n. 1628, taulu 7) oli ainakin poika Paavo, joka oli perheellinen, mutta kuoli suurien nälkävuosien aikaan vuonna 1696. Mahdollisista perillisistä ei ole tietoa. **Paavo Laurinpoika Nyysönen** (s. n. 1630, taulu 8) asui veljensä Pekan kanssa taloa Savuniemellä. Nykypäivään asti ulottuvaa sukuket-

jua ei hänestäkään ole tiedossa. Joroisissa myöhemmin vihityt Anna ja Elina Nyysösen sopivat Paavon tyttäreiksi.

Yksi Nyysösen Savuniemen kolmesta talosta eli Heikki Laurinpoika Nyysösen talo oli jo siirtynyt vävyille Torniaiselle. Kolmas Nyysösten Savuniemen taloista oli **Paavo Paavonpoika Nyysösellä** (s. n. 1600, taulu 254) ja hänen jälkeensä pojillaan Matilla ja Paavolla. Paavo Paavonpoika Nyysönen katoaa lähteistä vuoden 1669 jälkeen. Matti Paavonpoika muuttaa Joroisten Lahnalahdelle, mutta hänestäkään ei ole tietoja vuoden 1677 jälkeen.

Savuniemen Nyysösten sukuhaarat joko muuttavat muualle tai sammuvat mieslinjassa. Kaikki Nyysöset ovat silti lähtöisin Savuniemeltä ja vielä 1600-luvun alkuvuosina kaikki Nyysösten sukuhaarat asuivatkin Savuniemellä.

Lopuksi

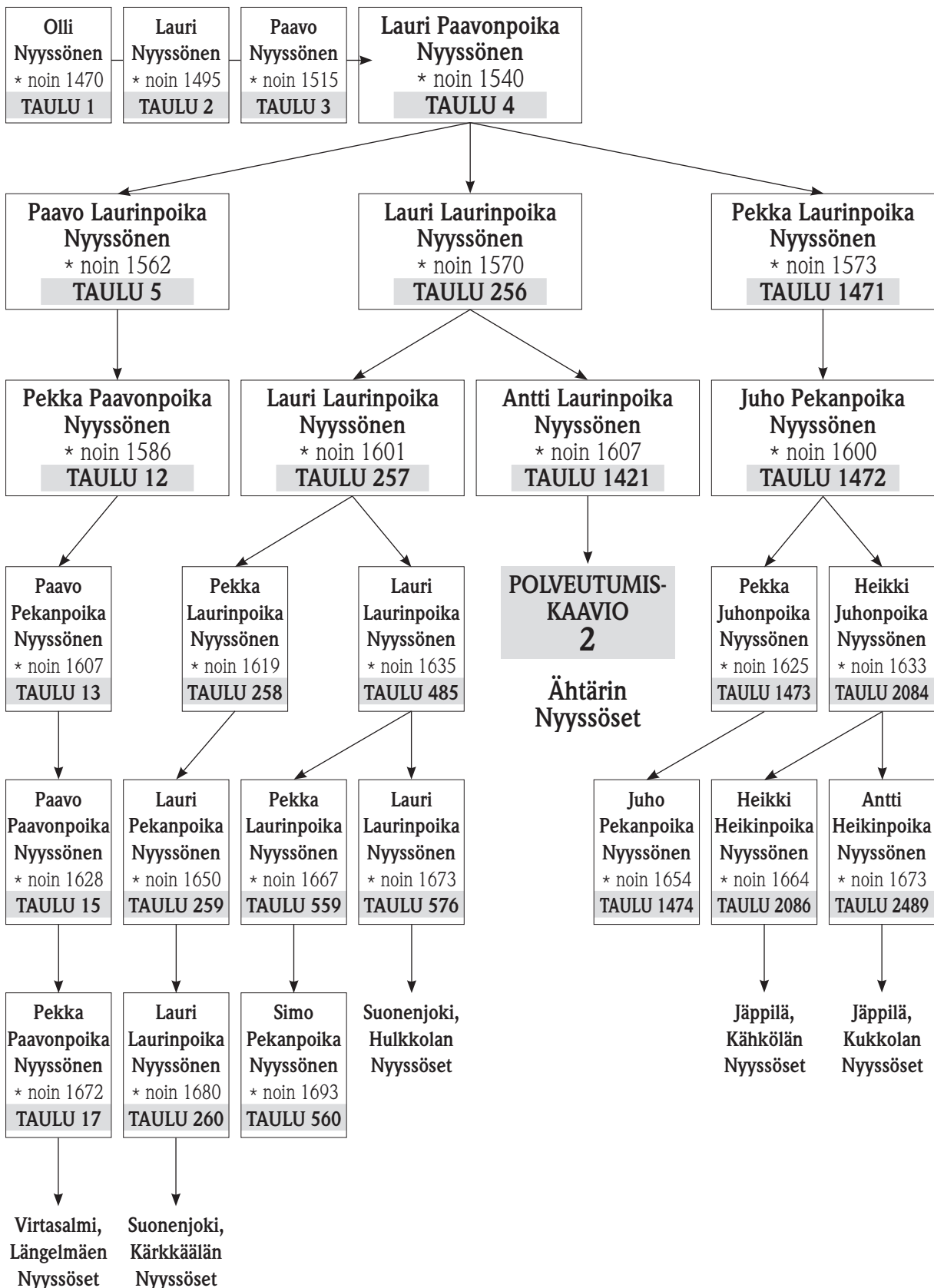

Vaikka muutoksia sukukirja I:n tauluihin tuli jonkun verran pysyi kantaisä Olli Nyysönen ennallaan ja Lauri Paavonpoika Nyysönen (s. n. 1540) on kaikkien Nyysösten yhteinen esi-isä. Hänen pojistaan haarautuvat kaikki myöhemmät sukuhaarat.

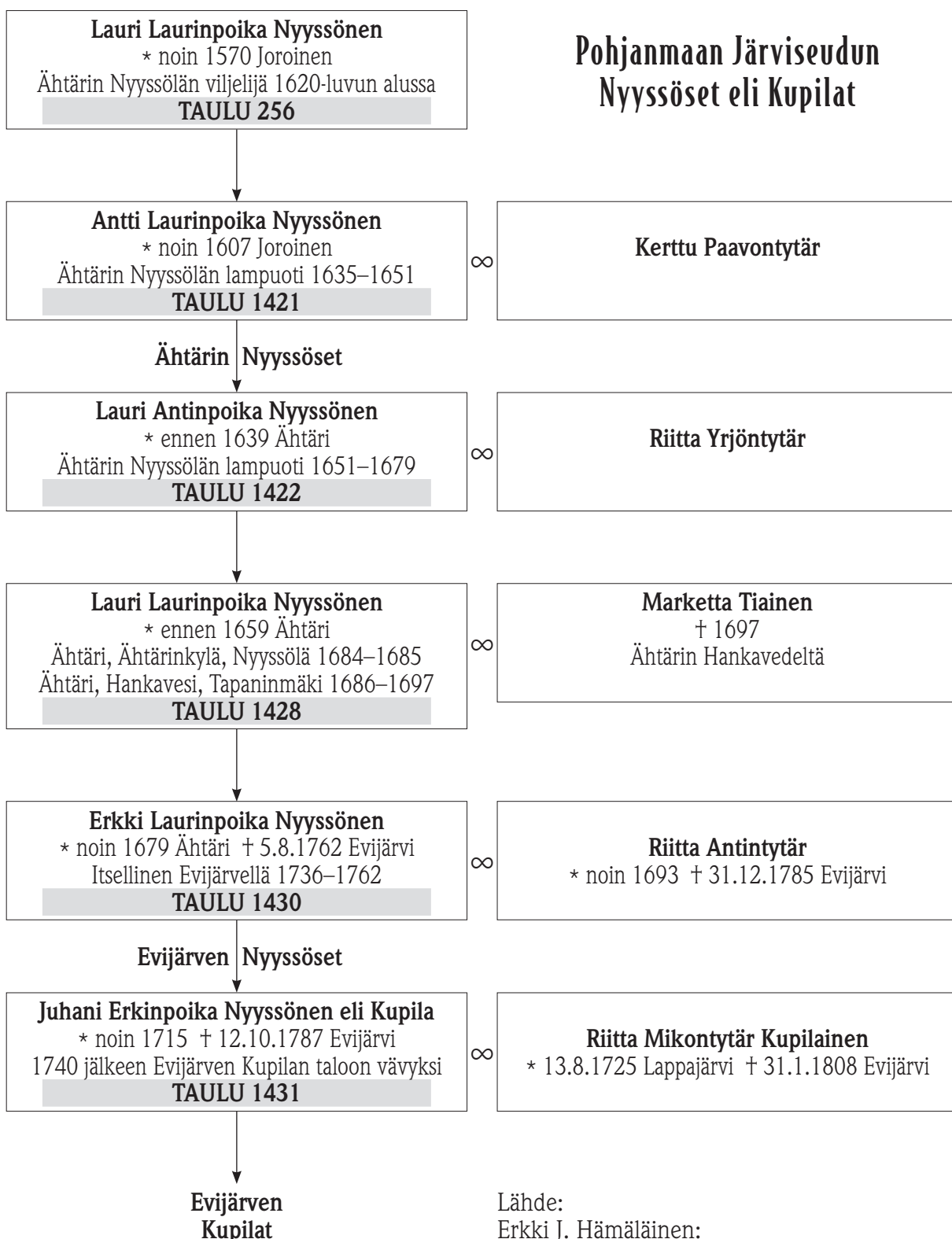
Säämingin Nyysösten osuus jää toistaiseksi hämärän peittoon. Säämingistä Nyysöset katoavat myös melko pian, mutta he eivät ole tulleet Joroisiin. Joroisten Savuniemen Nyysöset eivät myöskään voi DNA:n perusteella olla lähtöisin Säämingistä.

Kaikki Nyysöset ja lähiosumasuvut kuten Kolehmainen, Ahonen, Janhunen ja Väyrynen sekä hieman kaukaisemmatkin suvut ovat lähtöisin Joroisten ympäristöstä. Joroisten Savuniemeä voidaan siten pitää Nyysösten suvun kantakotina.

Polveutumiskaavio 1

Polveutumiskaavio 2

Lähde:
 Erkki J. Hämäläinen:
 – Pohjanmaan Järviseudun Nyyssösistä eli Kupiloita vuodesta 1736 alkaen
 – Ähtärin Nyyssöset v. 1621–1762, Erkki Laurinpoika Nyyssösen mahdollinen sukujohto heidän kanssaan